

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства охорони
здоров'я України
24 березня 2016 р. № 234
(у редакції наказу Міністерства
охорони здоров'я України
№)

Санітарний регламент для закладів дошкільної освіти

I. Загальні положення

1. Цей Санітарний регламент (далі – Регламент) визначає мінімальні заходи та вимоги, параметри безпечності середовища життєдіяльності та епідемічного благополуччя освітнього середовища в закладах дошкільної освіти незалежно від форми власності та типу організації освітньої діяльності, що діють як суб'єкти освітньої діяльності, що проводять освітню діяльність у сфері дошкільної освіти.

Вимоги цього Регламенту обов'язкові до врахування при облаштуванні території та приміщень закладів дошкільної освіти, що будуються або експлуатуються.

У цьому Регламенті терміни вживаються у значеннях, наведених в законах України «Про систему громадського здоров'я», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», «Про загальну безпечність нехарчової продукції» та інших актах законодавства у сферах охорони здоров'я та освіти.

2. Використання майна закладів дошкільної освіти здійснюється відповідно до статті 52 Закону України «Про дошкільну освіту».

3. Виробники та/або постачальники харчових продуктів, питної води (у тому числі фасованої), нового ігрового і спортивного/фізкультурного обладнання, меблів, засобів навчання, комп'ютерної техніки, іграшок (ігор), поліграфічної продукції, предметів дитячої гігієни, мийних та дезінфекційних засобів повинні інформувати про ризики, які може становити ця продукція, або їх відсутність.

4. Засновник або уповноважена ним особа та керівник закладу дошкільної освіти є відповідальними за дотримання вимог цього Регламенту.

5. З метою створення умов для впровадження інклюзивної форми навчання будинки та споруди закладів дошкільної освіти або будинки та споруди, у яких вони розміщені, повинні відповідати положенням ДБН В.2.2-13-2003 «Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди»; ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти»; ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення».

Утримання та експлуатація об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту (далі – захисні споруди) здійснюється відповідно до вимог Кодексу цивільного захисту України, Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09 липня 2018 року № 579, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 року за № 879/32331, та інших нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту.

Захисні споруди, найпростіші укриття, сховища, що перебувають на балансі та/або території закладів дошкільної освіти, використовуються для захисту виключно учасників освітнього процесу на час перебування у закладі дошкільної освіти вихованців.

II. Вимоги до улаштування території

1. У разі використання закладом дошкільної освіти для забезпечення освітнього процесу та/або господарської діяльності належних їм на будь-якому речовому праві земельних ділянок, облаштування території закладу дошкільної освіти на таких земельних ділянках має відбуватися з урахуванням потреб маломобільних груп населення.

На території закладу дошкільної освіти забезпечується своєчасне проведення ремонтних робіт приміщень та інженерних мереж, заходів з дезінфекції, дезінсекції, дератизації, вивезення снігу, побутових та інших відходів.

2. Обладнання ігрових та/або спортивних майданчиків, яке використовується вихованцями, має бути справним, безпечним та відповідати віковим особливостям дітей.

Перед кожним використанням пісочниці оглядаються на відсутність сторонніх предметів (метал, скло, пластик, деревина або їх уламки, екскременти, сміття).

Заклад дошкільної освіти, який має у користуванні власну пісочницю, у разі потреби, забезпечує заміну або поповнення піску у ній.

3. Для озеленення території закладів дошкільної освіти забороняється використовувати дерева, кущі, рослини з колючками (біла акація, глід, шипшина), отруйними плодами та рослини згідно з Переліком рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами, наведеним у додатку 1 до цього Регламенту.

4. Застосування пестицидів та агрохімікатів на території закладу дошкільної освіти забороняється.

5. Санітарне очищення території закладів дошкільної освіти здійснюється згідно з вимогами Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 року за № 457/19195.

Управління побутовими відходами здійснюється відповідно до Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про

надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2023 року № 835.

6. На території закладу дошкільної освіти забезпечується систематичне прибирання, очищення від сміття, листя, сухої трави, гілля, снігу, криги, бурюльок.

III. Вимоги до будівель та приміщень

1. Забороняється винесення групових майданчиків на дахи закладів дошкільної освіти або будівель, до яких вони добудовані.

2. Не допускається експлуатації закладу дошкільної освіти або захисних споруд при перевищенні у повітрі їх приміщень середньорічної еквівалентної рівноважної об'ємної активності радону встановленої Нормами радіаційної безпеки України (НРБУ-97), введеними в дію постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01 грудня 1997 року № 62 «Про введення в дію Державних гігієнічних нормативів «Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97)».

Засновник або уповноважена ним особа або керівник закладу дошкільної освіти організовує та забезпечує проведення вимірювань концентрації радону у повітрі приміщень захисних споруд та першого поверху будівлі в якнайменше двох точках.

У разі наявності результатів попередніх вимірів концентрації радону, які відповідають вимогам встановленим пунктом 8.6.3 (б) НРБУ-97, проведення досліджень не вимагається.

У новозбудованих та реконструйованих будівлях у приміщеннях яких буде облаштовано заклад дошкільної освіти проводяться вимірювання потужності поглиненої дози зовнішнього гамма-випромінювання після завершення всіх будівельних робіт.

2. Приміщення медичних кабінетів, медичних осередків та ізоляторів оснащуються відповідно до Переліку обов'язкових заходів з охорони здоров'я вихованців закладів дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від _____ № _____.

3. Прання, сушіння, прасування білизни і рушників, що використовуються для потреб вихованців дозволяється здійснювати як безпосередньо у призначеному для таких потреб приміщенні дошкільного навчального закладу так і іншими пральнями, за винятком пралень, що обслуговують інфекційні заклади охорони здоров'я, об'єкти хімічної промисловості.

4. У закладі дошкільної освіти дозволяється використовувати обладнання, устаткування, технічні засоби навчання, матеріали, засоби, інвентар, витратні матеріали, які відповідають вимогам технічних регламентів, дія яких поширюється на них.

Забороняються до використання будь які засоби невідомого походження або виробництва, та які не мають відповідного маркування та/або інструкції з експлуатації/використання.

IV. Вимоги до освітлення

1. Основні приміщення закладів дошкільної освіти – групові (житлові) осередки, у разі наявності, медичні кабінети, ізолятори, зали для музичних та фізкультурних занять, кабінети для роботи з комп'ютерами та технічними засобами навчання) розміщуються у приміщеннях з природним освітленням.

Без природного освітлення можуть функціонувати буфетні, роздягальні, комори, душові, туалети та інші технічні приміщення.

2. Для захисту від прямих променів сонця, запобігання перегріванню приміщень, у яких перебувають діти, необхідно передбачати жалюзі, козирки, штори або інші види захисту.

3. Вікна приміщень закладів дошкільної освіти підлягають миттю не рідше 1 разу на рік та за потреби, у разі забруднення.

4. Під час проведення занять в умовах недостатності природного освітлення використовується штучне освітлення.

Нормативи штучної освітленості основних приміщень наведено у додатку 2 до цього Регламенту.

Як джерела штучного освітлення використовують лампи типу ЛБ (білого кольору), ТБС (тепло-білого світла). Застосування ксенонових ламп не допускається.

Заборонено використання джерел штучного освітлення, які під час роботи створюють шум, миготіння (мерехтіння) та стробоскопічний ефект.

Перегорілі лампи зберігаються у недоступних для вихованців місцях/приміщеннях.

5. Використання люмінесцентних ламп допускається виключно у закладі дошкільної освіти де існує можливість зберігати несправні, перегорілі люмінесцентні лампи у герметично закритих металевих ємностях, контейнерах у спеціально відведених ізольованих технічних приміщеннях, які не суміжні із приміщеннями групових (житлових) осередків.

6. У приміщеннях закладу дошкільної освіти, що призначені для тимчасового або постійного перебування дітей, необхідно передбачити встановлення розеток з кришками, що закриваються, та/або протекторами (заглушками) для розеток.

7. Вимірювання рівнів штучного освітлення у приміщеннях, де здійснюється освітня діяльність, проводиться на робочих поверхнях перед початком діяльності закладу дошкільної освіти, після встановлення або заміни освітлювального обладнання, та/або після встановлення додаткового освітлювального обладнання, у разі якщо таке здійснювалося з метою приведення рівнів штучного освітлення до нормативних вимог.

8. Нормативи штучної освітленості на робочій поверхні (стіл) 400 – 600 лк.

V. Вимоги до водопостачання, водовідведення та опалення

1. Вода, що постачається/використовується у закладах дошкільної освіти, у тому числі фасована негазована вода промислового виробництва, а також вода

з установок із дозованим розливом негазованої фасованої питної води, повинна відповідати вимогам Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 01 липня 2010 року за № 452/17747.

2. Діяльність закладу дошкільної освіти допускається, якщо він обладнаний інженерними мережами водопостачання та водовідведення. Забезпечення гарячою проточною водою закладу дошкільної освіти є обов'язковим впродовж усього року.

Надання освітніх послуг на базі спеціально облаштованого для надання таких послуг транспортного засобу, у каркасно-тентових спорудах без забезпечення доступу учасників освітнього процесу до питної води та туалетних приміщень (санітарних вузлів) забороняється. Для забезпечення санітарно-побутових потреб можуть перебачатися резервуари (ємності) з водою. Туалетні приміщення (санітарні вузли) забезпечуються засобами для дотримання правил особистої гігієни: мило, антисептик для обробки рук, рушники одноразового використання.

3. На випадок перебоїв у постачанні проточної води у закладі дошкільної освіти передбачається резервне водопостачання.

4. Температура гарячої води, що подається до приміщень закладів дошкільної освіти, повинна бути не нижче 37° С та не вище 60° С.

5. Питний режим організовується з метою оптимального задоволення потреб вихованців у безпечній та якісній воді. Кожен вихованець за потреби отримує кип'ячену або фасовану воду в індивідуальному посуді.

При використанні установок із дозованим розливом негазованої фасованої води заміна ємності здійснюється не рідше одного разу на 2 тижні.

6. Заклади дошкільної освіти, який не має централізованої системи теплопостачання, забезпечується автономною системою теплопостачання, яка спроможна забезпечити оптимальні показники мікроклімату. Допускається облаштування «теплої підлоги».

В одноповерхових закладах дошкільної освіти місткістю до 50 місць, що розташовані в сільській місцевості, допускається пічне опалення. Пічні отвори з герметичними дверцятами необхідно розміщувати тільки у коридорах. Пічки потрібно топити за відсутності дітей і закінчувати не пізніше ніж за 2 години до приходу дітей.

Експлуатація обладнання, що використовується для пічного опалення, повинно відбуватися із дотриманням правил пожежної безпеки.

Лабораторний контроль за вмістом окису вуглецю в повітрі приміщень закладів дошкільної освіти з пічним опаленням організовується засновником або уповноваженою ним особою або керівником закладу дошкільної освіти двічі впродовж опалювального сезону.

Середньодобові гранично допустимі концентрації або орієнтовно безпечні рівні впливу хімічних речовин в повітрі приміщень закладів дошкільної освіти з елементами повного внутрішнього оздоблення та оснащення не повинні

перевищувати встановлені відповідні гігієнічні нормативи для атмосферного повітря, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України № 813 від 10 травня 2024 р., зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 24 травня 2024 р. за № 763/42108.

Контроль вмісту забруднюючих речовин в повітрі приміщень закладу дошкільної освіти та захисних споруд організовує та забезпечує засновник або уповноважена ним особа або керівник закладу дошкільної освіти щорічно, після проведення ремонтних робіт та у разі встановлення нових меблів.

Перелік хімічних речовин для дослідження після ремонтних робіт та у разі встановлення нових меблів визначається згідно з документацією на меблі та будівельні матеріали.

7. Для запобігання опікам і травмам у дітей опалювальні прилади огорожуються решітками.

Встановлення решіток не вимагається якщо опалювальний прилад оснащений терморегулятором (термостатом), який дозволяє знизити температуру його поверхні на період перебування вихованців у закладі дошкільної освіти, за умови дотримання оптимальних параметрів мікроклімату.

VI. Повітряно-тепловий режим

1. Оптимальною температурою у групових (житлових) осередках закладів дошкільної освіти є $+19-23^{\circ}\text{C}$. У приміщеннях басейну - $+29-30^{\circ}\text{C}$. Під час занять музикою та фізичною культурою температура в приміщеннях може бути $+18-19^{\circ}\text{C}$. Відносна вологість повітря в приміщеннях, де перебувають діти, повинна бути в межах 40-60%.

Кімнатні термометри, гігromетри або термогігromетри розміщуються на внутрішній поверхні кожного приміщення, де перебувають діти, на висоті недосяжній для дітей.

2. Окремі системи вентиляції повинні бути обладнані на харчоблоці, в ізоляторі та туалетних кімнатах.

Приміщення закладів дошкільної освіти періодично провітрюються. Тривалість провітрювання залежить від температури зовнішнього повітря, напрямку вітру та ефективності роботи опалювальної системи.

3. Після короточасних провітрювань допускається зниження температури повітря у групових (житлових) осередках до $+19^{\circ}\text{C}$ для дітей 4-5 років і до $+18^{\circ}\text{C}$ для дітей старше 5 років.

Під час денного і нічного сну бажано відкривати на провітрювання вікна, фрамуги, квартирки, за умови відсутності протягів.

4. Прогулянки на відкритому повітрі повинні проводитися не рідше 2 разів на день для закладів дошкільної освіти з розпорядком перебування у ньому вихованців – повний день.

Оптимальний час перебування дітей на відкритому повітрі 3,5-4 години на день з достатньою руховою активністю та одягнутими відповідно до погодних умов.

Дозволяється проведення освітніх заходів та прийом їжі (з дотриманням правил особистої гігієни) на відкритому повітрі.

5. Прогулянки на вулиці при температурі повітря нижче -16°C не проводяться.

6. Влітку під час прогулянок діти повинні мати головні убори. Для запобігання перегріванню на сонці частину прогулянки необхідно проводити в тіні дерев та/або під тіншовими навісами.

7. Встановлення у закладі дошкільної освіти нових систем, що впливають на мікроклімат приміщення (кондиціонування, «тепла підлога»), забезпечується відповідним і своєчасним сервісним обслуговуванням та заміною витратних матеріалів.

VII. Вимоги до утримання приміщень та обладнання

1. Обладнання основних приміщень закладу дошкільної освіти повинно відповідати зросту та віку дітей. Меблі бажано обирати світлих тонів, матові та переважно без блиску.

Не дозволяється використовувати несправні меблі та обладнання. Матеріали для облицювання меблів повинні бути із низькою теплопровідністю, стійкими до дії теплої води, мийних та дезінфекційних засобів.

2. Приміщення (приймальня, роздягальня) групових (житлових) осередків для дітей раннього віку обладнуються меблями для роздягання та зберігання одягу дітей та персоналу та, у разі потреби, столами для сповивання, умивальною раковиною.

3. Для дітей раннього віку у світлій частині групової кімнати на відстані 1,0м від вікон і паралельно до них розміщується манеж.

Для повзання дітей по підлозі виділяється місце (огороджується бар'єром), де можуть встановлюватись гірки з драбинкою, інше розвиваюче обладнання відповідно до віку вихованців.

У разі використання спеціальних столиків для годування дітей віком 8-12 місяців їх висота становить - 0,70-0,75м, а висота сидіння нижче від поверхні стола на 0,2м.

Використання спеціальних стільчиків (крісел) для годування вихованців здійснюється з дотриманням правил безпеки та інструкції виробника.

4. Меблі в групах обираються відповідно до зросту дітей з урахуванням вимог додатку 3 до цього Регламенту. Дозволяється використовувати меблі з регулюванням висоти. У разі використання дитиною компенсаторних засобів (наприклад, крісла колісного) висота поверхні стола повинна бути вище ліктя опущеної руки дитини, що сидить у кріслі колісному, на 2-4 см.

Небезпечні для дітей предмети, які можуть спричинити травмування, повинні зберігатися у недоступному для вихованців місці.

Кімнатні рослини у вазонах розміщуються у спосіб, який унеможливить травмування дітей (регулювання висотою та/або способом закріплення вазону).

5. У разі відсутності у закладі дошкільної освіти спортивної зали дозволяється облаштовувати спортивний/фізкультурний куточок, де

розміщується фізкультурне обладнання та інвентар у груповому (житловому) осередку.

6. Рекомендовано встановлювати столи для занять на відстані 1 м від вікна, так, щоб світло падало на робочу поверхню зліва. Для ліворуких дітей робочі місця організовувати так, щоб світло падало з правого боку.

Оптимальна відстань між рядами та дошкою становить 2,5-3,0 м (кут розглядання дошки на стіні - не менше 45°), від нижнього краю дошки до підлоги – 0,7-0,8 м.

Під час занять дітей розсаджують з урахуванням рекомендацій лікаря, з яким укладено декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

7. У закладі дошкільної освіти організовується роздільне зберігання особистих речей персоналу, дітей, постільної білизни та рушників, дитячих іграшок.

Бажано закріпити ліжко за кожною дитиною. Кожна дитина забезпечується власним рушником (крім випадків коли використовуються одноразові або паперові рушники) та постільною білизною (у разі організації денного сну). Рушник, постільна білизна, горщик або накладка на сидіння унітазу, шафи або полиці маркуються з метою їх персоналізації.

Допускається використання розкладних ліжок з твердим рівним ложем або окремих матраців, що відповідають зросту та віку дитини. При складанні розкладних ліжок постільна білизна зберігається у приміщенні (або спеціально відведений зоні) для тимчасового зберігання розкладних ліжок, а також речей в індивідуальних промаркованих мішках.

Влітку допускається організовувати денний сон дітей на верандах за наявності розкладних ліжок з твердим ложем.

8. Кожне місце для відпочинку забезпечується необхідними постільними речами, мішком для постільної білизни (при використанні розкладних ліжок), рушниками для обличчя та ніг. На ліжка дітей раннього віку та дітей з нетриманням сечі вистеляються пелюшки (одноразові гігієнічні пелюшки) або використовуються підгузки.

9. Заміна білизни здійснюється при забрудненні, але не рідше одного разу на тиждень, за відповідним графіком.

Накопичувати і зберігати брудну білизну в групових (житлових) осередках забороняється.

10. Туалетні кімнати (суміщені санвузли) закладів дошкільної освіти обладнуються вішаками для рушників і предметів особистої гігієни (у тому числі накладки на сидіння унітазу) закріпленими за кожною дитиною та відповідно промарковані.

Допускається використання паперових рушників або електросушарок.

У туалетних кімнатах або в інших господарських приміщеннях розміщують шафи для зберігання інвентарю для прибирання, спеціального одягу тощо. У групах для дітей раннього віку встановлюються стелажі для горщиків.

З метою запобігання травматизму стаціонарне обладнання (стелажі, шафи, полиці) міцно кріпиться до стін та підлоги.

У разі організації освітньої діяльності у індивідуальному житловому будинку, у квартирі багатоквартирного житлового будинку рушники можуть розміщуватися у ванні, горщики або індивідуальні накладки на сидіння унітазу зберігатися у туалетах.

11. Телевізор (екран, монітор) розміщується на висоті від підлоги має бути від 1,0 до 1,3м. Відстань від першого ряду дітей до екрана має становити від 2,0 до 5,5 м (ширина екрана - 0,6-1,2 м). Дітей однієї групи розсаджують з урахуванням зросту у 3-4 ряди (відстань між рядами - 0,5-0,6 м).

12. Приміщення закладу дошкільної освіти утримуються у чистоті та порядку. Роботи, пов'язані з організацією харчування дітей, у тому числі сервірування столів, отримання та порціонування готових страв, годування дітей, прибирання обідніх столів, миття посуду тощо, проводяться в санітарному одязі (халат, фартух, косинка).

13. Прибирання приміщень необхідно здійснювати у спеціальному одязі за відсутності дітей при відчинених фрамугах або вікнах. Після прибирання здійснюється ретельне миття рук.

Санітарний і спеціальний одяг відповідно маркується.

14. Підлога приміщень закладів дошкільної освіти прибирається вологим способом щоденно наприкінці дня (у групах для дітей віком до 1,5 року - 2 рази на день) та у разі забруднення. Обов'язково проводиться відсування меблів та обладнання для попередження накопичення пилу.

Поверхні меблів підлягають щоденному вологому прибиранню.

15. Генеральне прибирання приміщень проводиться 1 раз на тиждень (наприкінці тижня) з використанням мийних засобів та 1 раз на місяць з використанням дезінфекційних засобів.

В умовах ускладнення епідемічної ситуації з метою попередження поширення інфекційних хвороб проводяться профілактичні заходи: миття підлоги приміщень групових (житлових) осередків 1 раз наприкінці кожного дня, а туалетних - 2 рази на день із застосуванням дезінфекційних засобів. Воду після прибирання зливають в унітаз з наступною його дезінфекцією.

16. Медичний кабінет та ізолятор можуть обладнуватися бактерицидною лампою. Дезінфекція приміщень бактерицидними лампами проводиться за відсутності людей відповідно до інструкції виробника.

Забороняється використовувати бактерицидні лампи при роботі яких утворюється озон.

17. Щоразу після використання горщики миють з мийними засобами з використанням квачів під проточною водою, а при ускладненні епідемічної ситуації із використанням дезінфекційних засобів.

18. Дезінфекційні засоби використовуються у закладі дошкільної освіти якщо вони зареєстровані відповідно до вимог Положення про державну реєстрацію дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2023 року № 863.

Як дезінфекційні засоби використовуються розчини препаратів з низькою токсичністю. Мийні і дезінфекційні засоби зберігаються в недоступних для дітей місцях.

19. При надходженні у заклад дошкільної освіти нових іграшок (за винятком м'яконабивних) їх миють теплою проточною водою з милом. Надалі іграшки миють за потреби гарячою водою з милом або 2% розчином питної соди з наступним полосканням під проточною водою.

Під час карантину іграшки обробляють дезінфекційними засобами.

20. Килимові покриття підлоги щодня очищуються за допомогою пилососа.

21. З метою запобігання потрапляння комах у приміщення закладу дошкільної освіти необхідно використовувати механічні засоби (сітки).

22. Дезінсекція і дератизація в закладі дошкільної освіти проводиться за епідемічними показниками, за відсутності дітей.

23. У закладі дошкільної освіти під час функціонування груп забороняється проведення капітального ремонту та малярних ремонтних робіт.

Дрібний поточний ремонт проводиться за відсутності дітей у приміщенні, де такий ремонт здійснюється.

24. При використанні бездротового підключення до мережі Інтернет, Wi-Fi роутери розміщуються у приміщеннях, що не призначені для постійного перебування дітей або на максимально можливій висоті від підлоги, але не менше ніж 2 м.

25. Гранично допустимі рівні електромагнітного випромінювання для всіх приміщень закладу дошкільної освіти встановлено Державними санітарними нормами і правилами захисту населення від впливу електромагнітних випромінювань, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 1996 року № 239, зареєстрованими у Міністерстві юстиції України 29 серпня 1996 року за № 488/1513.

VIII. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання басейнів

1. У складі закладу дошкільної освіти на першому поверсі в окремому блоці допускається розміщення басейну. Дно ванни басейну оздоблюється неслизькою плиткою.

2. Ванна басейну заповнюється водопровідною водою. Температура води у ванні підтримується на рівні +28-30°C, а температура повітря в залі з ванною - на 1-2°C вищою від температури води.

3. Перед купанням шкірні покрови кожної дитини оглядаються визначеною керівником закладу особою. У разі наявності відкритих ран та підозри наявності у вихованця ознак захворювання шкіри та очей відвідування басейну не допускається. У випадку наявності сумнівів щодо стану здоров'я вихованця педагогічний персонал може вимагати надання довідки від лікаря, з яким укладено декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, щодо стану його здоров'я.

Купання дозволяється не раніше ніж через годину після вживання їжі.

4. Вхід до зали з ванною дозволяється у спеціальному одязі для плавання після відвідування дітьми туалету та прийняття душу. Кожна дитина повинна

мати індивідуальні мочалку, рушник, шапочку, тапочки. Під час купання інструктор повинен перебувати у воді разом з дітьми.

Для сушіння волосся в кожній роздягальні забезпечується наявність побутових фенів.

5. Вода у ванні басейну з частковою рециркуляцією підлягає знезараженню.

Очистка та знезараження води в басейні здійснюється засобами, які зареєстровані відповідно до Положення про державну реєстрацію дезінфекційних засобів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2023 року № 863.

Залишкова кількість хлору у воді басейну повинна бути 0,5-0,7 мг/дм³, бром - 1,2 мг/дм³, вночі концентрацію хлору дозволяється доводити до 1,5 мг/дм³.

6. Поточне прибирання басейну проводиться щоденно з використанням мийних і дезінфекційних засобів. Для прибирання зали з ванною басейну використовується окремий промаркований інвентар. Окремим відповідно маркованим інвентарем прибираються туалети, душові та роздягальні, інші приміщення басейну.

Лабораторний контроль за якістю води плавальних басейнів включає визначення органолептичних, мікробіологічних і паразитологічних показників.

У разі отримання незадовільних результатів лабораторних досліджень якості води вживаються заходи щодо покращення показників якості води. При повторному виявленні незадовільних результатів досліджень вирішується питання про необхідність проведення додаткових мікробіологічних і паразитологічних досліджень, генерального прибирання або припинення експлуатації басейну.

ІХ. Вимоги до організації харчування

1. Харчування дітей здійснюється відповідно до Норм харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305.

2. Засновник або уповноважена ним особа та керівник закладу дошкільної освіти є відповідальними за організацію харчування дітей у закладах дошкільної освіти відповідно до Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 року № 305.

3. Виробники, постачальники продуктів харчування відповідають за якість та безпечність продуктів та сировини, яку постачають у заклади дошкільної освіти. Засновник, уповноважена ним особа та керівник закладу дошкільної освіти мають зобов'язання перед батьками (іншими законними представниками) дітей про те, що будь-яка їжа, яка запропонована дітям, є безпечною, корисною та приготовленою в закладі з дотриманням вимог чинного законодавства.

Керівник закладу дошкільної освіти забезпечує контроль за якістю харчування в закладі дошкільної освіти, у тому числі за умовами і строками

зберігання продуктів харчування та їх реалізації, технологією приготування страв, дотримання норм харчування тощо.

4. За відсутності харчоблоку у закладі дошкільної освіти допускається постачання готової продукції операторами ринку харчових продуктів за умови впровадження постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках (НАССР), та дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

5. Забороняється приносити до закладу дошкільної освіти будь-які продукти харчування, напої або готову їжу з дому для споживання дітьми, за винятком харчових продуктів для спеціальних медичних цілей, призначених лікарем.

Батьки (інші законні представники) дитини несуть відповідальність за дотримання цієї вимоги. Персонал закладу зобов'язаний здійснювати контроль за її виконанням та не допускати вживання дітьми продуктів харчування, інших ніж передбачено меню закладу дошкільної освіти.

Х. Санітарно-гігієнічні вимоги до персоналу

1. Персонал закладу дошкільної освіти повинен бути охайно одягненим та перебувати у приміщеннях закладу в змінному взутті, а працівники харчоблоку також у змінному одязі.

У санітарному одязі забороняється: виконувати роботи з прибирання приміщень; заходити та перебувати в туалеті; виходити на вулицю; знаходитись у цьому одязі в інших приміщеннях, поза місцем харчування дітей. Перед відвідуванням туалету санітарний одяг необхідно залишати на вішалці поруч із дверима туалету. Після відвідування туалету персонал повинен обов'язково мити руки, а працівники харчоблоку після миття рук повинні проводити їх дезінфекцію препаратами, дозволеними до використання.

Спеціальний одяг для прибирання приміщень групових (житлових) осередків і туалетів необхідно маркувати, використовувати за призначенням і зберігати окремо, так само, як інвентар для прибирання (відра, швабри, серветки).

Заміна санітарного та спеціального одягу здійснюється у міру забруднення.

Персоналу та відвідувачам закладу дошкільної освіти забороняється курити, вживати, використовувати тютюнові вироби, електронні сигарети, пристрої для споживання тютюнових виробів без їх згоряння, вживати алкогольні напої, наркотичні засоби та психотропні речовини у приміщеннях та на території закладу дошкільної освіти, користуватися туалетами для дітей.

У разі організації освітньої діяльності у індивідуальному житловому будинку, у квартирі багатоквартирного житлового будинку, у спеціально облаштованому транспортному засобі, у каркасно-тентовій споруді та/або у спеціально пристосованому приміщенні (у разі неможливості/недоцільності облаштування окремого туалету) дозволяється використання одного туалета

всіма учасниками освітнього процесу за умови наявності індивідуальних накладок на сидіння унітазу для дітей.

2. Персонал закладів дошкільної освіти проходить обов'язкові медичні огляди відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 23 липня 2002 року № 280 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2002 року за № 639/6927.

Керівник або визначена ним особа контролює терміни проходження працівниками обов'язкових профілактичних медичних оглядів.

3. Працівники, які своєчасно не пройшли обов'язковий медичний огляд, відсторонюються від роботи, до проходження обов'язкового медичного огляду.

До роботи не допускається персонал, якщо він не ознайомлений з цим Регламентом.

4. Забороняється перебування працівників на робочому місці із симптомами інфекційних хвороб. При підозрі на захворювання вони підлягають обов'язковому відстороненню від роботи.

XI. Вимоги щодо охорони здоров'я дітей

1. Заклад дошкільної освіти організовує обов'язкові заходи з охорони здоров'я відповідно до Переліку обов'язкових заходів з охорони здоров'я вихованців закладів дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від _____ № _____, шляхом затвердження плану обов'язкових заходів з охорони здоров'я закладу дошкільної освіти, що є складовою плану роботи на рік закладу дошкільної освіти.

2. До виконання плану обов'язкових заходів з охорони здоров'я залучаються працівники закладу дошкільної освіти, батьки (інші законні представники), інші фахівці, залучені закладом дошкільної освіти на договірних умовах, а також асистенти дітей з особливими освітніми потребами, які допущені до освітнього процесу.

3. Медичне обслуговування у закладі дошкільної освіти може здійснюватися:

медичним працівником, який відповідає кваліфікаційним вимогам, затвердженим МОЗ, входить до штату закладу дошкільної освіти, у якому створено на підставі розпорядчого документу медичний кабінет та отримано закладом дошкільної освіти ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики у встановленому законодавством порядку;

медичним працівником закладу охорони здоров'я чи фізичної особи - підприємця, що провадить господарську діяльність з медичної практики, на договірних умовах (за договорами надання послуг з медичного обслуговування) за наступними лікарськими спеціальностями: педіатрія, загальна практика – сімейна медицина та/або спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, лікувальна справа.

У разі організації медичного обслуговування вихованців у закладі дошкільної освіти в обов'язковому порядку створюється медичний кабінет.

Медичне обслуговування вихованців у закладі дошкільної освіти включає надання невідкладної медичної допомоги.

4. Домедична допомога у закладі дошкільної освіти надається працівниками закладу дошкільної освіти, які мають документ з підготовки надання домедичної допомоги дітям, або залученими на договірній основі медичними працівниками, відповідно до порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 09 березня 2022 року № 441, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 березня 2022 року за № 356/37692.

5. Медична довідка (витяг з медичної карти амбулаторного хворого) дитини, за формою первинної облікової документації № 086/о, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 № 110 (в редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України 25 липня 2023 року № 1351), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 квітня 2012 року за № 681/20994, додається до заяви про зарахування дитини до закладу дошкільної освіти.

У разі наступних зарахувань дитини до закладів дошкільної освіти (переведення, зміна закладу) батьками (іншими законними представниками) дитини такому закладу дошкільної освіти, надається узагальнений висновок про стан її здоров'я, виданий лікарем, з яким укладено декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу.

Обстеження на ентеробіоз дітей закладу дошкільної освіти проводиться перед зарахуванням та надалі щорічно, після осіннього формування груп в максимально короткі терміни (до листопада поточного року).

6. Щоденний прийом вихованців до закладу дошкільної освіти здійснюється педагогічним або, за наявності, медичним працівником.

У випадку наявності сумнівів щодо стану здоров'я вихованця педагогічний персонал може вимагати надання довідки від лікаря, з яким укладено декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, щодо стану його здоров'я.

У разі виявлення під час перебування дитини в закладі дошкільної освіти ознак інфекційної хвороби дитину ізолюють від здорових дітей.

У разі організації медичного обслуговування при виявленні в закладі підозри на інфекційну хворобу або харчове отруєння медичний працівник вживає заходи визначені пунктом 12 розділу I Порядку ведення обліку, звітності та епідеміологічного нагляду (спостереження) за інфекційними хворобами, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 30 липня 2020 року № 1726, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 грудня 2020 року за № 1332/35615.

7. У закладі дошкільної освіти забезпечуються умови для ізолювання вихованця(ів) з ознаками інфекційної хвороби від інших вихованців до приходу батьків (інших законних представників) або приїзду бригади екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Ізолятор створюється в закладах дошкільної освіти з очікуваною кількістю одночасного перебування та/або з проектною наповнюваністю 41 і більше вихованців.

Ізолятор може не створюватися: при організації освітньої діяльності за типами: мобільний дитячий садок, сімейний (родинний) садок та міні-садок.

8. Персонал закладу дошкільної освіти дотримується рекомендацій щодо харчування дітей, за наявності медичної довідки, виданої лікарем, з яким укладено декларацію про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, де зазначено особливі дієтичні потреби дитини та обмеження (у тому числі непереносимість окремих харчових продуктів).

9. Батьки (інші законні представники) дитини зобов'язані своєчасно інформувати персонал закладу дошкільної освіти щодо змін у стані здоров'я дитини, у тому числі, дієтичних потреб.

ХІІ. Вимоги до розпорядку дня і навчання, організації життєдіяльності, рухової активності дітей

1. Розпорядок дня вікових груп має відповідати гігієнічним нормам щодо тривалості сну (тривалості відпочинку), занять різними видами діяльності та відпочинку, у тому числі організації навчальних занять, перебування на свіжому повітрі, рухової активності, кратності приймання їжі тощо.

2. Загальна тривалість сну для дітей дошкільного віку - 10-13 години. Для дітей від 1 до 1,5 року денний сон організовують два рази на день загальною тривалістю 3,5 години. Для дітей віком від 1,5 до 3 років організовують однократний денний сон (денний відпочинок) тривалістю до 3-х годин.

3. У розпорядку дня дітей дошкільного віку не менше 4-х годин відводиться на діяльність, не пов'язану з навчальним навантаженням.

4. Заняття з використанням комп'ютерів дозволяється проводити для дітей від 5 років два рази на тиждень (не більше одного разу протягом дня). Безперервна тривалість роботи з комп'ютером не повинна перевищувати 10 хвилин. Заняття проводяться у формі спеціальних вправ, ігор дидактичного характеру. Після занять з дітьми проводять зорову гімнастику. Для дітей з хронічними захворюваннями; дітей, що часто хворіють; після перенесених захворювань (протягом 2 тижнів); дітей з порушеннями зору тривалість занять з комп'ютером зменшується до 5 - 7 хвилин.

Для роботи з комп'ютером необхідно забезпечити раціональну організацію робочого місця: меблі повинні відповідати зросту дитини, верхня горизонталь екрана відеомонітора повинна знаходитися на рівні очей, відстань від очей до екрана - не менше 50 см. У закладі дошкільної освіти заборонено використання дітьми нетбуків, ноутбуків та подібної комп'ютерної техніки, де клавіатура конструктивно не може бути відокремлена від монітора.

5. Заняття з використанням електронних технічних засобів навчання (далі - ТЗН) з дітьми молодшого та середнього дошкільного віку проводяться у разі згоди батьків (інших законних представників) не більше 10 хвилин. Для дітей

старшого дошкільного віку безперервна тривалість занять з використанням ТЗН (інтерактивні дошки, відеопроєктори тощо) не повинна перевищувати 15 хвилин.

6. Дистанційна форма здобуття дошкільної освіти може організовуватися закладом дошкільної освіти для дітей віком від 5 років. У такому випадку безперервна зорова робота дитини 5-6 років з екраном монітору не може перевищувати 10 хвилин.

Заклад дошкільної освіти доводить до відома батьків про необхідність організації робочого місця дитини, необхідність використання у якості монітора (екрану) пристрою з діагоналлю не менше 15" (дюймів) та не більше 19" (дюймів) та необхідність роботи за одним комп'ютером однієї дитини.

7. Перегляд розважальних телепередач, мультфільмів і діафільмів для дітей дошкільного віку допускається не частіше 1 разу на день. Тривалість перегляду розважальних телевізійних передач не повинна перевищувати 20 хвилин на день для дітей 3-4 років і 30 хвилин для дітей 5-6 років.

8. У різновікових групах тривалість навчальних занять необхідно диференціювати залежно від віку дитини.

9. Заняття, які потребують підвищеної пізнавальної активності проводяться переважно в першу половину дня та у дні з високою працездатністю (вівторок, середа). Доцільно поєднувати та чергувати їх із заняттями з музики, фізичного виховання, ритміки.

ХІІІ. Вимоги до організації фізичного виховання

1. Фізичне виховання вихованців проводиться під контролем персоналу і включає: ранкову гімнастику та гімнастику після денного сну; заняття фізичною культурою; рухливі ігри та ігри спортивного характеру; загартовування; фізкультурні хвилини під час занять, фізкультурні паузи між заняттями; фізкультурні комплекси під час денної прогулянки.

Оптимальний щоденний обсяг рухової активності дітей раннього віку становить не менше 3 годин, для дітей віком 3-4 роки - 4 години, 5-6 років - 5 годин з урахуванням стану здоров'я та психофізіологічних особливостей дітей.

Під час прогулянок оптимальна тривалість фізичних вправ та рухливих ігор для дітей раннього віку складає 20-35 хвилин, для дітей віком 3-4 роки - 35-45 хвилин, 5-6 років - 45-60 хвилин.

2. Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться з дворічного віку. Тривалість занять для дітей раннього віку - 15 хвилин, у віці 3-4 років - 20-25 хвилин, 5-6 років - 25-30 хвилин. Фізкультурні заняття проводять не менше 2 разів на тиждень. При відвіданні басейну бажано проводити не менше 2 фізкультурних занять та 2-х занять у басейні.

3. Загартовування дітей залежить від стану здоров'я, сезону року, температури повітря в приміщеннях, епідеміологічної ситуації і включає щоденні та спеціальні заходи. Щоденні заходи - це вмивання та миття рук до ліктів прохолодною водою, регулярне провітрювання приміщень, прогулянки; спеціальні - плавання, обтирання, обливання, прополіскування горла прохолодною кип'яченою водою, топтання босоніж по вологому килимку тощо.

XIV. Санітарно-гігієнічні вимоги до особистої гігієни дітей

1. Умивання, чищення зубів, розчісування волосся проводяться вдома вранці. Дітей раннього віку у закладах (групах) з цілодобовим перебуванням умивають і розчісують після нічного сну та ранкової зарядки. Діти старшого дошкільного віку вмиваються і розчісуються самостійно під наглядом персоналу.

2. Під час відвідування туалету дітей привчають використовувати туалетний папір, а після туалету - обов'язково мити руки і користуватися індивідуальними рушниками. Влітку перед денним сном/відпочинком дітей привчають мити ноги і користуватися індивідуальними рушниками для ніг. У закладах дошкільної освіти (групах) з цілодобовим перебуванням перед нічним сном діти обов'язково миють ноги або миються у ванно-душових під обов'язковим наглядом персоналу.

3. Немовлят, дітей раннього віку необхідно підмивати при кожній заміні підгузків або перед кожним сповиванням. Перед нічним сном дітей купають. Підмивання проводять теплою проточною водою. Температура води для підмивання і купання має бути + 37 °С. Після купання кожної дитини ванночка миється. Дітей дошкільного віку привчають самостійно підмиватися і митися під наглядом персоналу.

4. У закладах дошкільної освіти (групах) цілодобового перебування дітей під час нічного сну поруч із дітьми постійно знаходиться персонал.

На ніч під ліжка дітей раннього віку та дітей з нетриманням сечі дозволяється ставити горщики з кришками.

5. Батьки (інші законні представники) вихованців зобов'язані забезпечити дитину (дітей) змінним додатковим одягом, який зберігається у закладі дошкільної освіти та повертається батькам (іншим законним представникам) після його використання.

**Директор Департаменту
громадського здоров'я**

Тетяна СКАПА

Додаток 1
до Санітарного регламенту
для закладів дошкільної освіти
(пункт 3 розділу II)

Перелік рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами

Назва	Короткий опис
Арніка гірська	Вид родини Айстрових або Складноцвітих, представлена життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 35-40 см. Жовтогарячі квіти арніки гірської на альпійських і післялісових луках Карпат завжди причаровують туристів, проте ця рослина є отруйною, оскільки містить алкалоїд геленалін. Ця речовина легко проникає через слизові оболонки та шкіру в організм, спричиняючи інтоксикацію. Дія геленаліну не є такою потужною, як алкалоїди і глікозиди інших видів, але при приготуванні чаїв чи спиртових витяжок можливе передозування ним. При цьому спостерігаються нудота, ускладнене дихання, блювота, пітливість, кишкові коліти, пронос, можлива зупинка серця
Беладонна звичайна	Особливо небезпечний плід - фіолетово-чорна, блискуча, соковита ягода з темно-фіолетовим соком, тому діти плутають її з вишнею. Ознаки отруєння такі самі, як і при отруєнні блекотою чорною
Блекота чорна	Росте скрізь - на дворах, пустирях, вздовж парканів та доріг. Стебло рослини клейкувате, в пухнастих волосках. Квіти подібні до квітів картоплі. Плід - двогнізда коробочка з кришкою. Розкривши коробочку і висипавши на руку насіння, маленькі діти можуть вкинути його до рота, приймаючи за зерна маку. Симптоми отруєння подібні до отруєння дурманом
Болиголов	Друга отруйна рослина сімейства зонтичних. Місця виростання - городи, пустирі, рідше береги річок. Стебло до 60-180 сантиметрів, голе, гіллясте, в нижній частині з червоними плямами. Цвіте білими квітками, зібраними в зонтик, наприкінці червня - липня. Рослина неприємно пахне, якщо її розтерти між пальцями (запах миші). При отруєнні болиголовом потерпілі скаржаться на головний біль і запаморочення
Борець або Аконіт	Рослина родини Жовтецевих, представлена життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 1,8 м. В Україні розповсюджено 19 видів аконіту, 10 з яких зростають у Карпатах. Ззовні борці дуже схожі між

	собою і їх може розрізнити лише фахівець, тому у статті вони наведені під загальною назвою аконіт. Основним отруйним компонентом аконіту є алкалоїд аконітин, що є нейротоксином, який відкриває натрієві канали на поверхні мембран клітин, блокуючи, таким чином, нервові імпульси. Смертельною для людини є доза 1,5-6 міліграм. Аконітин дуже швидко поглинається слизовими оболонками рота і кишківника, проте, що найцікавіше, так само швидко він проникає через шкіру у організм. Дія отрути проявляється уже через кілька хвилин - виникає відчуття оніміння (парестезія) у ділянці проникнення токсину, яке розповсюджується по всьому організмі, згодом настає повна втрата чутливості (анестезія), починає морозити, спостерігається активне потовиділення, іноді отруєння супроводжується проносом. При значних концентраціях - настає смерть
Борщовик	Росте він обабіч річок, доріг, лісів та полів, а тепер поступово перебирається і на селянські поля, дачні ділянки. Борщовик - отруйна рослина висотою до двох метрів, а то й більше. Його листя та інші частини стебла можуть викликати небезпечні опіки. Коли сік потрапляє на шкіру, то через декілька годин, а то й днів вона червоніє. При сильних опіках піднімається температура, починається лихоманка, з'являються виразки. Після лікування на їх місці залишаються темні плями. Можливі і смертельні випадки після контакту з борщовиком. Особливо, якщо вражаються рот чи гортань. Найчастіше від борщовика страждають діти
Вовче лико (вовча ягода)	Одна з найотруйніших рослин середньої смуги. Невисокий кущ, який переважно росте в листяних лісах. Цвіте до появи листків, коли ще не зійшов сніг. Кора жовтуватого-сірого кольору з дрібними бородавочками. Листки обернено-ланцетовидні. Плоди - яскраво-червоні, овально-довгасті ягоди, солодкі на смак. Кілька з'їдених ягід можуть спричинити смерть. Кора також отруйна - вона легко здирається. Квіти подібні до бузку і мають тонкий аромат, схожий на запах гіацинта
Гліцинія	Квіти гліцинії утворюють пишні блакитні, рожеві та білі каскади на лозі, котра плететься парканами та деревами. Рослина, яку також називають декоративним горошком, є абсолютно токсичною і

	може спричинити нудоту, судоми та діарею, а для покращення стану недужого може знадобитись навіть крапельниця
Дурман	Однорічна трав'яниста рослина з гіллястим порожнистим стеблом. Листки яскраво-зелені з більш блідою нижньою поверхнею. Квіти великі, з лійкоподібними білими віночками. Плід - коробочка, покрита численними колючками. Вся рослина отруйна. Явища отруєння: сильний головний біль, сухість у роті, нервові збудження, психічні розлади
Жимолость	Кущ заввишки до двох метрів. Листки овальні, супротивні, з короткими черешками, молоді листки і гілочки в м'яких волосочках. Кора на старих гілках темно-сіра. Темно-червоні ягоди сидять попарно, так само розташовані і квіти (травень-червень), що мають жовто-білий колір
Жовтець їдкий	З сімейства лютикових. Сік жовтців дуже отруйний. Отруйна рослина виділяє пари, які найсильніше подразнюють слизову оболонку ока, носа та гортані. Від контакту зіткнення з жовтцем може виникнути слюзотеча, нежить, подразнення горла, кашель аж до ядухи та спазму м'язів гортані. Проковтнута рослина викликає різкий біль у стравоході, шлунку, кишечнику. Отруєння супроводжується блювотою, проносом, у важких випадках - зупиняється серце
Жостір	Небезпечними для вживання є ягоди деяких кущів. Жостір (крушина) - досить великий кущ, заввишки до трьох метрів. Листки еліпсоподібні, розташовані на стеблі окремо один від одного, по спіралі. Квіти з внутрішнього боку білі, зовні - зеленуваті. Плоди червоні, потім чорніють. На одному кущі трапляються ягоди різного кольору і відтінків. Листки і плоди можуть спричиняти блювання та розлади травлення
Конвалія травнева	Отруйні всі її частини - листки, квіти, плоди - червоно-жовтогарячі ягоди. Легке отруєння рослиною проявляється нудотою, блювотою, проносом, сильним головним болем і болем у шлунку. У важких випадках порушуються ритм і частота серцевих скорочень. Іноді уражається і нервова система. Про це свідчать збудження, розлад зору, судоми, втрата свідомості. Може наступити смерть від зупинки серця
Наперстянка великоквітка	Вид родини Ранникових, представлений життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 1,2 м. У середньовічній Європі з неї виготовляли ліки, проте дуже часто траплялись летальні випадки, тому

	популярність настоянок з цієї рослини зійшла нанівець. Лише у XIX столітті спиртові витяжки з наперстянки були введені у медицину з метою лікування серцево-судинних захворювань. У англійській мові наперстянка отримала дві назви: Дзвоники мерця та Відьмин вогонь. На відміну від двох попередніх видів Дигіталіс грандіфльора є менш отруйною. Основним токсином є глюкозид дигитоксин, який міститься в усіх частинах рослини. Симптоми отруєння проявляються у вигляді нудоти, блювоти, кишкових колітів, анурексії, проносу, гарячки і марення, згодом розпочинаються галюцинації, послаблення кров'яного пульсу, тремору, конвульсій та смерті
Наперестянка пурпурова	Всі частини рослини отруйні навіть у невеликій дозі. Дітей особливо приваблюють плоди наперстянки - яйцеподібні коробочки з дуже дрібним насінням. Симптоми отруєння наперстянкою такі ж, як і при отруєнні конвалією травневою
Омела біла	Родина Ремнецвітникові - Loranthaceae. Омела біла - напівпаразит. Ростає на тополях, акаціях, липах, вербах, березах, глоді, яблунях, грушах та інших деревах. Кущова вічнозелена рослина, як правило, кулеподібної форми, від 20-30 до 120-130 см у діаметрі. Стебла має дерев'янисті, листки жовто-зелені, вилчасто або супротивно розгалужені. Квітки дрібні, жовтуватозелені, розташовані пучками. Плід - клейка біляста несправжня ягода, яку у зимові місяці поїдають зголоднілі птахи і таким чином сприяють поширенню рослини. Омела біла отруйна, і тому її препарати не можна вживати всередину, протягом тривалого терміну
Цикута отруйна	Рослина сімейства зонтичних, заввишки від 60 до 120 сантиметрів. Ростає на драговинних низинних місцях, біля рік та ставів, а то прямо у воді. Квіти білі, найотруйніша частина - кореневище. Воно здуте, розподілене перетинками на окремі порожнини. Листки та інші частини рослини, якщо їх потерти пальцями, неприємно пахнуть. Отруєння бувають, коли приймають кореневища цикути або сік цієї рослини за їстівні
Чемериця біла	Вид родини Лілійних, представлений життєвою формою багаторічних трав, заввишки до 1,6 м. В Україні зростає два види - чемериця біла та чемериця чорна, українські ботаніки виокремлюють

	ще третій вид - чемерицю Лобеля, хоча це лише підвид чемериці білої. Найбільш токсичною частиною чемериці є її м'ясисте кореневище, яке депонує низку різних видів алкалоїдів: вератридин, протовератрин, цевадин, гермерин, гермін, рубієрвін, ізорубієрвін та інші. На основі чемериці розробляють ліки проти раку. Листя, стебла і квіти містять значно менші концентрації токсинів, проте можуть спричинити сильне отруєння. Чемериця діє на нервову систему людини, спричиняючи блокаду передачі нервових імпульсів, зупинку дихання та серцебиття. Симптоми отруєння проявляються впродовж кількох годин після вживання чемериці - це нудота, блювота, розкоординація рухів (людина наче п'яна), параліч і смерть
Чистотіл звичайний	Місцеві назви - гладушник, прозорник, бородавник тощо. З родини макових - Papaveraceae. Багаторічна травниста рослина (30-100 см заввишки) з коротким кореневищем і жовтогарячим молочним соком. Лікарська, вітамінозна, інсектицидна, бактерицидна, отруйна і декоративна рослина. Росте чистотіл на смітниках і узліссях, в листяних мішаних лісах. Тіньовитривала рослина. У соку чистотілу містяться такі алкалоїди: хелідонін, гомохелідонін, оксихелідонін, протопін, алокриптонін, берберин, спартеїн; органічні кислоти - яблучна, лимонна, хелідонова і хелідонінова; сліди ефірної олії, камеді та смоли. В траві чистотілу містяться також холін, метиламін, гістамін, тирамін, сапонін, флавіони, вітамін С, каротин, мінеральні речовини - кремній, залізо, кальцій, магній, фосфор, сірка, хлор, алюміній і радіоактивний калій. Застосування чистотілу у медицині ґрунтується на його жовчогінних, антисептичних, сечогінних і фунгіцидних властивостях. Цвіте у квітні - вересні

Додаток 2
до Санітарного регламенту
для закладів дошкільної освіти
(пункт 4 розділу IV)

Нормативи штучної освітленості основних приміщень

Найменування приміщень	Освітленість не менше (лк)	Горизонтальні поверхні, де замірюються рівні освітленості
Приймальня, роздягальня	200	На підлозі
Групові, ігрові, кімнати для використання комп'ютерної техніки, ігротека	300	На підлозі
Спальня	150	На підлозі
Зали для музичних та фізкультурних занять, кімнати для використання технічних засобів навчання	400	На підлозі
Зал басейну	150	На поверхні води
Туалетна	75	На підлозі
Буфетна	200	0,8 м над підлогою
Медичний кабінет, кабінет лікаря	300	0,8 м над підлогою
Ізолятор	200	На підлозі

Додаток 3
до Санітарного регламенту
для закладів дошкільної освіти
(пункт 4 розділу VII)

Підбір меблів для дітей дошкільного віку

Група меблів	Маркування кольорове	Зріст дитини, мм	Висота стола над підлогою, мм	Висота стільця над підлогою, мм
00	Зелений	до 850	340	180
0	Білий	з 850 до 950	400	210
1	Жовтогарячий	з 950 до 1160	460	260
2	Фіолетовий	з 1160 до 1210	530	310
3	Жовтий	з 1210	590	350
